

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 29·35·69, 628·37·04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 21·07·57, 628·90·17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29·40·89

BS/375/80/92

KTO RZĄDZI W POLSCE

Komunikat z badań

Warszawa, wrzesień 1992 r.

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

♦ Organa władzy wykonawczej częściej niż instytucje przedstawicielskie są postrzegane jako faktycznie sprawujące władzę zarówno na szczeblu lokalnym jak i państwowym.

♦ Kościół - zdaniem respondentów - ma większy wpływ na sprawy publiczne w skali kraju niż na szczeblu lokalnym.

Wybory samorządowe wiosną 1990 roku zapoczątkowały, a wybory parlamentarne jesienią ubiegłego roku zakończyły proces formowania w Polsce demokratycznie powołanych struktur władzy. Minął więc już pewien czas, w którym można było przyjrzeć się funkcjonowaniu tych struktur.

Jak widziane są one "od dołu", kto - zdaniem społeczeństwa - decyduje o biegu spraw publicznych na szczeblu lokalnym i państwowym?

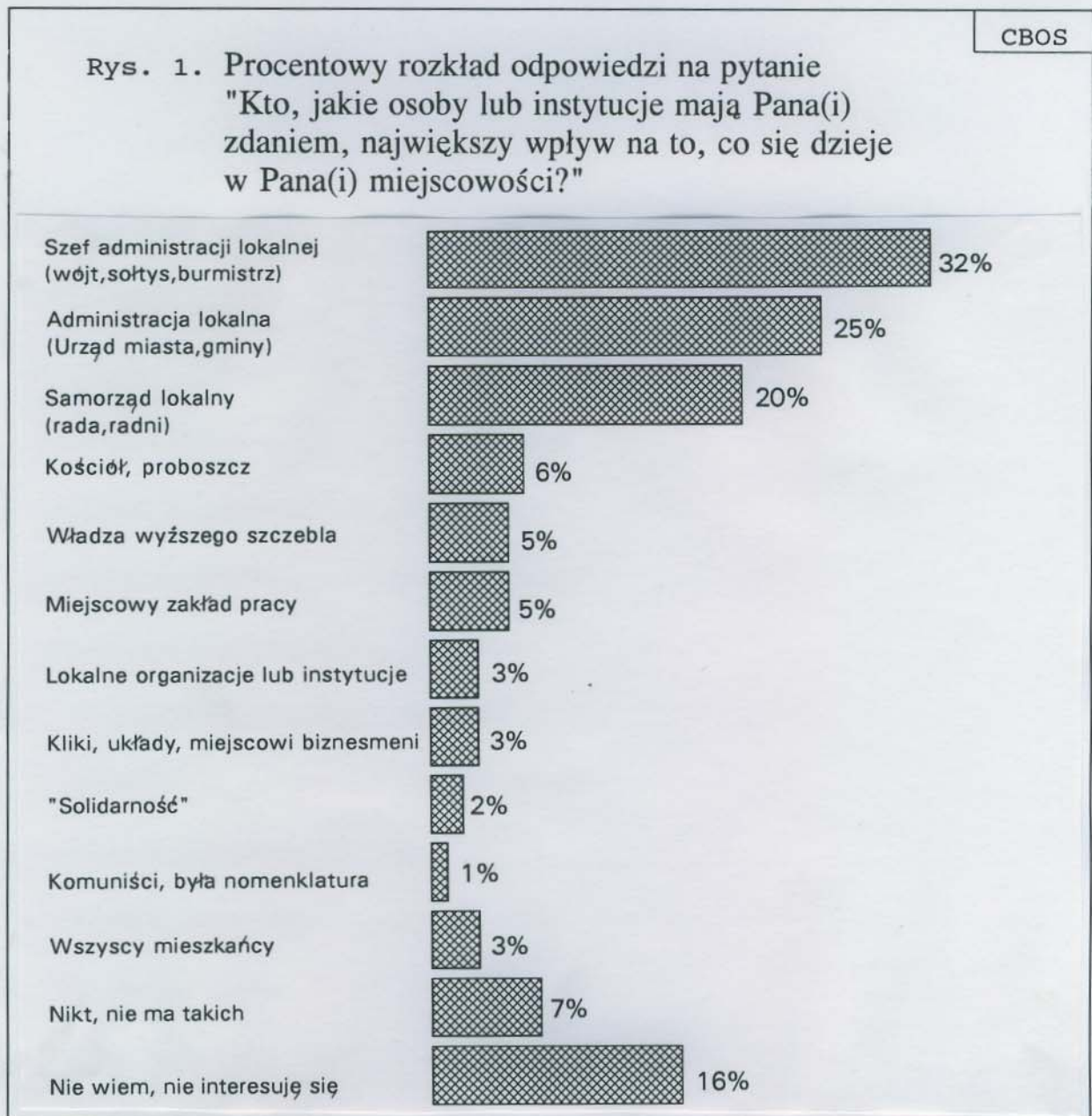
Problemy te były tematem czerwcowego sondażu CBOS¹, w którym badano m.in., kto, zdaniem respondentów, rzeczywiście rządzi w Polsce.

---

¹ Sondaż "Sprawy Polski i Polaków" (7) przeprowadzono w dniach 15-17 czerwca 1992 r. na 1222-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności kraju.

Szczebel lokalny

W celu uzyskania opinii dotyczącej podejmowania najważniejszych decyzji na szczeblu lokalnym zadano ankietowanym pytanie, kto, ich zdaniem, ma największy wpływ na to, co się dzieje w ich miejscowości. Było to pytanie otwarte, badani sami spontanicznie formułowali odpowiedź. Na rysunku 1 przedstawiono rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Odpowiedzi respondentów dotyczące największego wpływu na bieg spraw publicznych na szczeblu lokalnym można oceniać z dwóch punktów widzenia:

- **po pierwsze** - czy zdaniem społeczeństwa decydujący wpływ, a więc władza, jest w rękach układu formalnego czy też nieformalnego,
- **po drugie** - jak są postrzegane relacje między poszczególnymi instytucjami władzy lokalnej, przede wszystkim między organem przedstawicielskim (radą miasta lub gminy) a organami wykonawczymi (urzędem i wójtem/burmistrzem, prezydentem miasta).

Odpowiedzi na pierwsze pytanie można określić jako optymistyczne. Wbrew bowiem dość często gloszonym opiniom, że na szczeblu lokalnym rządzą różne układy nieformalne (kliki lub stare układy komunistycznej nomenklatury czy też z drugiej strony - Kościół lub "Solidarność") tego typu odpowiedzi padały bardzo rzadko, w każdym razie zdecydowanie rzadziej niż odpowiedzi wskazujące na układ formalny. Łącznie na układ nieformalny wskazuje nie więcej niż jedna czwarta badanych, w tym stosunkowo najczęściej pojawia się Kościół (miejscowy ksiądz), a także zakład pracy.

Nie można jednak pominąć faktu, że co czwarty badany uchylił się od odpowiedzi na to pytanie. Obok twierdzących "nie wiem", "nie interesuję się" do uchylających się zaliczyć też trzeba tych, którzy odpowiadali "wszyscy mieszkańcy", a także "nikt" lub "nie ma takich".

Z kolei odpowiedzi na pytanie o wzajemne relacje pomiędzy instytucjami formalnymi władzy lokalnej wykazały, że zdaniem ankietowanych wyraźną przewagę nad organem przedstawicielskim - radą ma urząd i jego zwierzchnik (wójt, burmistrz).

Uzyskane odpowiedzi pozwalają także zorientować się, jaki jest związek między postrzeganiem tego, kto rządzi w mieście lub gminie, a poczuciem własnego wpływu na bieg spraw publicznych² (tab. 1).

Tabela 1

Kto ma największy wpływ na sprawy miasta (gminy)	Czy ma poczucie własnego wpływu na sprawy swojej miejscowości		
	<u>tak</u>	<u>nie</u>	trudno powiedzieć
Wójt, burmistrz	41%	31%	23%
Urząd (odp. szczebla)	30%	25%	10%
Rada, radni	31%	18%	7%
Ksiądz, Kościół	3%	6%	5%
Inne nieformalne	26%	17%	15%
Nie wiem	10%	15%	44%
Nikt	1%	8%	10%
Władza wyższego szczebla	5%	6%	2%
	N=192	N=965	N=62
Uwaga! Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać kilka możliwości			

² Por. komunikat CBOS "Poczucie wpływu na sprawy publiczne", wrzesień 1992 r.

Ludzie, którzy mają poczucie wpływu na sprawy publiczne na szczeblu lokalnym, częściej niż osoby nie mające takiego poczucia są skłonni widzieć instytucje formalne jako sprawujące władzę. Różnica ta jest najwyraźniejsza przy wskazywaniu rady (lub radnych) jako instytucji o największym wpływie na to, co się dzieje w ich miejscu zamieszkania. Równocześnie jednak osoby deklarujące poczucie wpływu na sprawy publiczne wskazują także częściej na wpływ układów nieformalnych. Można więc przypuszczać, że poczucie wpływu na sprawy publiczne ma swoje źródło nie tylko w uczestnictwie w demokratycznych mechanizmach sprawowania władzy, ale i w kontaktach z układami nieformalnymi. Może tu wchodzić w grę także lepsza orientacja we wszystkich sprawach dotyczących danej miejscowości.

Interesująco różnicuje się postrzeganie **wpływów poszczególnych instytucji i układów** na sprawy publiczne przez mieszkańców różnych kategorii miejscowości³.

Mieszkańcy wsi. Charakterystyczne dla nich jest to, iż wyraźnie częściej niż mieszkańcy miast wskazują na urząd, a także to, że nieco częściej wskazują na układy nieformalne niż na radę.

Mieszkańcy małych miast (do 20 tys. mieszkańców). Zdecydowanie częściej od mieszkańców zarówno wsi, jak i większych miast wskazują burmistrza, a także najczęściej układy nieformalne. Te ostatnie wskazywane są przez nich równie często jak urząd miasta i rada.

Mieszkańcy miast średniej wielkości (21-100 tys. mieszkańców). Najczęściej w porównaniu z mieszkańcami innych kategorii miejscowości wskazują radę miejską.

---

³ Szczegółowe dane o zróżnicowaniach socjodemograficznych zawierają tabele aneksowe.

Mieszkańcy wielkich miast najczęściej, wyraźnie częściej niż pozostali, udzielają odpowiedzi "nie wiem" lub "nie interesuję się tym", z kolei nieco rzadziej wskazują na układy nieformalne. Mieszkańcy miast największych (powyżej 500 tys.) tylko sporadycznie wskazują na Kościół jako instytucję wywierającą decydujący wpływ na sprawy lokalne.

Ogólnie biorąc, potwierdza się tutaj hipoteza, że w wielkich miastach władza lokalna jest bardziej anonimowa i oddalona od ludzi, a jej struktura - mniej czytelna dla mieszkańców (tab. 2).

Tabela 2

w procentach

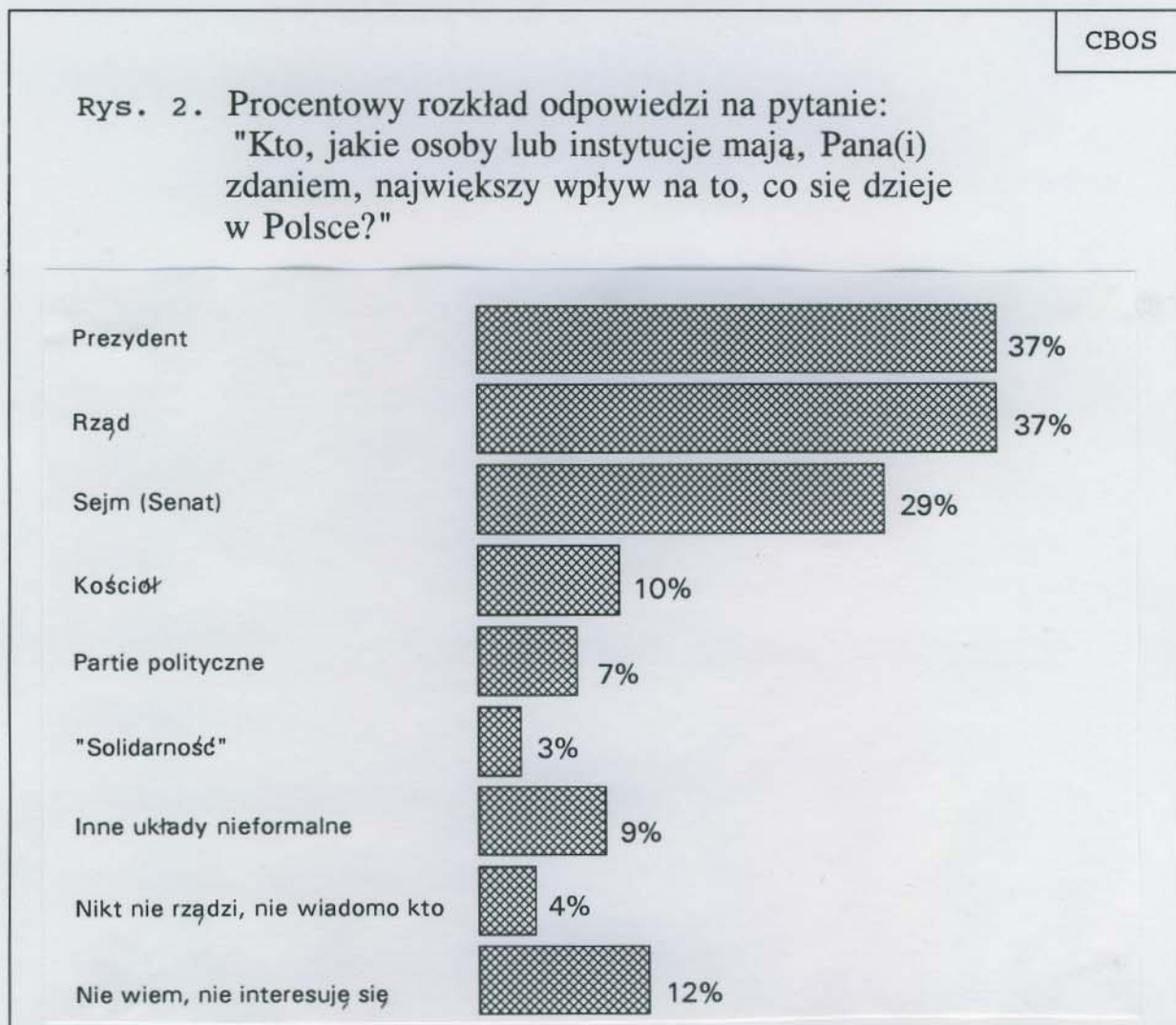
Osoby (instytucje) mające wpływ na sprawy publiczne na szczeblu lokalnym	Kategoria miejscowości				
	wieś	miasto do 20 tys. mieszkańców	miasto 21-100 tys. mieszkańców	miasto 101-500 tys. mieszkańców	miasto pow. 500 tys. mieszkańców
Wójt/burmistrz	39	47	31	20	15
Urząd miasta/gminy	30	23	20	19	23
Rada miasta/gminy	15	23	30	19	17
Układ nieformalny	18	23	19	13	17
Kościół	6	7	6	7	1
Nie wiem	11	9	15	24	28

Biorąc pod uwagę inne cechy socjodemograficzne warto zwrócić uwagę, że na radę oraz Kościół (księdza) zdecydowanie częściej od innych wskazują osoby z wyższym wykształceniem. One też rzadziej niż pozostałe udzielają odpowiedzi "nie wiem".

Kto rządzi krajem

Jak natomiast jest postrzegany "od dołu" podział władzy w państwie?

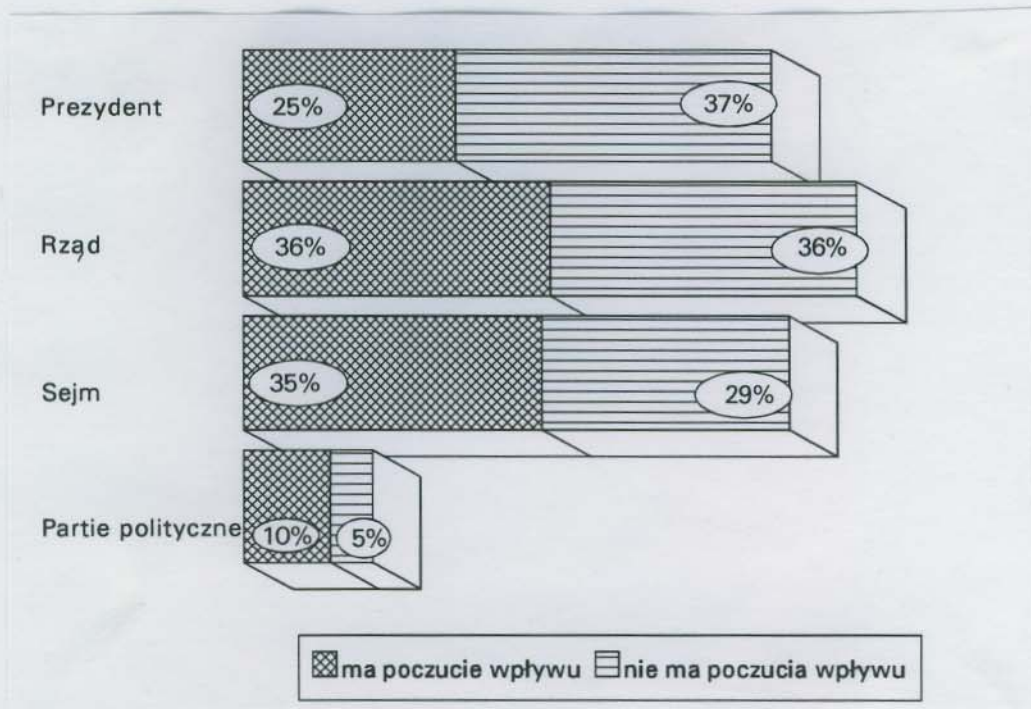
Jak wynika z odpowiedzi respondentów, rzeczywiste wpływy formalnie nadrzędnego organu przedstawicielskiego są postrzegane jako mniejsze niż władzy wykonawczej. Pod tym względem zachodzi tu pewne podobieństwo do postrzegania władzy lokalnej.

W grupie odpowiedzi "układy nieformalne" znajdują się bardzo rozdrobnione kategorie - od stwierdzeń "obcy agenci", "Żydzi i Amerykanie", przez "elity", "bogaci", do określenia "stara nomenklatura" itp. W sprawach kraju wypowiedzi typu "nikt nie rządzi", w odróżnieniu od szczebla lokalnego, w zdecydowanej większości zawierały silny negatywny ładunek emocjonalny - wskazywały na bałagan, anarchię. Szczególnie często pojawiały się one w grupie prywatnych przedsiębiorców. Ludzie z wyższym wykształceniem, a także mieszkańcy wsi oraz miast średnich i małych, częściej niż inni przypisują prezydentowi decydujący wpływ na to, co się dzieje w kraju. Natomiast robotnicy wykwalifikowani najczęściej wskazywali na rząd i Sejm, a znacznie rzadziej niż pozostali respondenci na decydujący wpływ prezydenta.

Wpływy Kościoła w skali kraju są postrzegane częściej niż w skali lokalnej. Grupą najczęściej wskazującą na udział Kościoła w rządzeniu krajem są ludzie z wyższym wykształceniem (20% wskazań).

Interesująco kształtuje się postrzeganie władzy naczelnych organów państwowych oraz wpływu partii politycznych w zależności od tego, czy badany deklaruje posiadanie przez siebie wpływu na bieg spraw publicznych (rys. 3).

Rys. 3. Związek między poczuciem wpływu na sprawy publiczne a postrzeganiem władzy naczelných organów państwowych i wpływu partii politycznych

Poczucie wpływu na bieg spraw publicznych, podobnie jak na szczeblu lokalnym, tak i na szczeblu krajowym, wiąże się ze skłonnością do przypisywania większej roli instytucjom przedstawicielskim.

*

*

*

Jako instytucje faktycznie sprawujące władzę, zarówno na szczeblu lokalnym jak i na szczeblu kraju, częściej są postrzegane organy władzy wykonawczej niż przedstawicielskie. Wpływ Kościoła na sprawy publiczne jest większy - zdaniem ankietowanych - na szczeblu ogólnopolskim niż lokalnym. Natomiast inne wpływy nieformalne częściej są postrzegane w sferze lokalnej niż ogólnokrajowej.

ANEKS

Tabela 1. Kto, jakie osoby lub instytucje mają największy wpływ na to, co się dzieje w Pana(i) miejscowości ?

(%)

	Nikt	Wójt, burmistrz	Wyższy szczebel administr.	Urząd miasta, gminy	Rada, radni	Ksiądz	Trudno powiedzieć	Inni	LICZBA OSÓB
Ogółem	7	32	5	25	20	6	16	18	1220
Płeć									
Mężczyźni	9	35	6	21	20	6	13	21	561
Kobiety	6	30	5	28	20	5	18	15	659
Wiek									
do 24 lat	3	35	0	19	19	2	27	19	104
25-34	7	34	6	26	21	6	12	19	207
35-44	7	31	5	24	19	5	16	18	308
45-54	7	33	7	27	20	8	12	19	165
55-64	8	25	7	28	22	6	15	21	207
65 lat i więcej	10	37	5	23	17	7	17	13	227
Miejsce zamieszkania									
Wieś	10	39	2	30	15	6	11	18	509
Miasto do 20 tys.	5	47	1	23	23	7	9	23	127
od 21 do 100 tys.	4	31	4	20	30	6	15	19	226
101-500 tys.	6	20	15	19	19	7	24	13	195
501 tys. i więcej mieszk.	6	15	7	23	17	1	28	17	163
Region									
Północny	8	23	12	17	20	5	13	27	143
Zachodni	10	40	4	26	23	3	10	25	128
Środkowozachodni	8	42	7	33	23	6	6	20	187
Środkowy	7	23	3	25	16	3	25	15	207
Wschodni	3	41	5	25	19	3	20	15	149
Południowo-wschodni	9	38	3	19	24	12	12	14	199
Południowo-zachodni	6	23	4	28	14	6	23	15	207
Wykształcenie									
Podstawowe	9	36	4	24	16	5	18	17	454
Zasadnicze zawodowe	7	33	3	23	20	4	18	20	325
Średnie	6	27	6	27	22	7	13	18	371
Wyższe	3	30	13	27	33	13	9	19	70
Grupa społ.-zaw.pracujący									
Kadra kier., inteligencja	3	35	10	23	22	10	9	21	77
Prac.umysł.niż.szczębla	6	27	9	28	21	4	16	16	95
Pracownicy fiz.- umysł.	6	28	5	25	28	4	13	22	85
Robotnicy wykwalifikowani	8	32	4	20	18	2	16	26	128
Robotnicy niewykwalifik.	9	43	2	16	23	4	18	20	56
Rolnicy	10	42	3	29	16	1	12	20	86
Prywatni przedsiębiorcy	7	38	2	31	24	7	14	12	42
Grupa społ.-zaw. nie prac.									
Renciści i emeryci	8	31	6	26	18	7	16	16	420
Uczniowie i studenci	3	17	0	20	17	3	37	13	30
Bezrobotni	6	38	6	18	16	7	20	13	89
Gospodynie domowe i inni	5	31	1	29	21	8	17	18	102
Dochody na jedną osobę									
Do 400 tys. zł	10	41	3	22	20	6	13	16	153
401-600	9	39	5	23	15	7	17	19	194
601-800	6	36	4	23	23	5	12	21	240
801-1000	7	31	4	23	20	5	20	17	228
1001-1500	5	27	9	29	18	6	18	19	220
Powyżej 1500 tys. zł	10	22	8	28	23	7	11	15	157
Ocena własnych war. mater.									
Złe	8	34	6	24	18	6	17	18	536
Średnie	7	32	3	24	21	6	16	18	530
Dobre	3	31	10	34	24	7	10	16	153
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	8	37	5	23	13	10	17	15	117
Raz w tygodniu	8	35	4	25	21	3	15	18	705
Kilka razy w roku	6	29	8	25	20	9	15	18	268
W ogóle nie uczestniczy	8	22	6	24	15	10	20	19	128
Ocena kier.rozw.syt.w kraju									
Dobry kierunek	3	24	3	35	21	9	13	28	116
Zły kierunek	8	33	6	24	19	6	14	18	869
Trudno powiedzieć	5	32	5	24	21	3	24	12	234

Tabela 2. Kto, jakie osoby lub instytucje mają największy wpływ na to, co się dzieje w Polsce ?

(%)

	Nikt	Prezydent	Rząd	Sejm	Kościół	Partie	Solidar- ność	Trudno powie- dzieć	Inni	LICZBA OSÓB
Ogółem	4	37	37	29	10	7	3	12	9	1220
Płeć										
Mężczyźni	5	39	38	31	11	7	3	7	9	560
Kobiety	3	36	35	28	8	6	3	16	9	660
Wiek										
do 24 lat	3	38	33	33	10	6	3	13	8	104
25-34	6	42	38	28	12	8	4	8	9	207
35-44	5	33	38	30	12	7	1	13	9	307
45-54	4	42	33	32	9	10	4	8	10	165
55-64	2	35	38	30	7	6	5	11	10	207
65 lat i więcej	5	37	36	24	7	4	3	16	7	228
Miejsce zamieszkania										
Wieś	4	42	38	27	7	3	4	14	7	509
Miasto do 20 tys.	4	41	38	32	9	8	3	10	5	127
od 21 do 100 tys.	3	41	41	36	11	12	2	8	10	227
101-500 tys.	5	22	34	25	12	6	4	13	13	195
501 tys.i więcej mieszk.	6	32	27	30	12	10	0	10	12	162
Region										
Północny	2	29	31	17	10	17	4	13	12	143
Zachodni	2	45	39	37	15	6	5	10	9	128
Środkowozachodni	4	44	52	33	6	5	4	7	9	187
Środkowy	8	36	29	27	10	4	2	13	10	207
Wschodni	2	39	42	36	6	5	3	15	6	149
Południowo-wschodni	8	41	29	33	10	7	2	11	7	199
Południowo-zachodni	2	29	35	23	11	4	3	13	11	207
Wykształcenie										
Podstawowe	4	38	37	25	6	3	3	18	9	455
Zasadnicze zawodowe	4	35	40	32	10	4	3	10	10	324
Średnie	5	35	33	30	12	11	4	7	10	371
Wyższe	0	54	31	36	20	19	1	4	3	70
Grupa społ.-zaw.pracujący										
Kadra kier.,inteligencja	4	45	31	32	16	16	3	4	6	77
Prac.umysł.niż.szczebła	4	35	40	33	8	9	4	5	6	95
Pracownicy fiz.- umysł.	7	36	29	35	7	4	4	15	9	85
Robotnicy wykwalifikowani	5	26	43	37	13	10	4	5	13	128
Robotnicy niewykwalifik.	4	41	30	14	13	7	4	9	11	56
Rolnicy	3	42	36	27	8	0	3	15	12	86
Prywatni przedsiębiorcy	19	36	33	29	12	2	2	2	5	42
Grupa społ.-zaw. nie prac.										
Renciści i emeryci	4	37	38	28	8	5	3	13	9	421
Uczniowie i studenci	7	43	27	23	13	10	0	13	7	30
Bezrobotni	1	44	43	32	7	5	3	11	11	88
Gospodynie domowe i inni	1	36	31	25	10	7	2	24	4	102
Dochody na jedną osobę										
Do 400 tys. zł	3	39	38	28	5	4	2	16	10	152
401-600	4	40	38	30	9	6	4	11	9	194
601-800	5	38	38	32	12	5	3	14	7	240
801-1000	4	39	40	26	11	4	4	12	7	228
1001-1500	4	33	33	30	8	9	4	10	12	221
Powyżej 1500 tys. zł	4	38	34	31	11	13	2	5	9	157
Ocena własnych war. mater.										
Złe	4	39	40	27	9	4	3	14	10	535
Średnie	5	37	36	31	10	8	3	11	8	531
Dobre	4	35	29	31	10	13	3	6	10	153
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	1	40	32	25	15	4	4	15	10	117
Raz w tygodniu	4	40	39	32	6	5	3	12	8	705
Kilka razy w roku	5	33	34	26	12	10	3	10	12	268
W ogóle nie uczestniczy	8	30	31	25	19	10	3	9	8	128
Ocena kier.rozw.syt.w kraju										
Dobry kierunek	1	35	38	33	6	9	3	13	14	116
Zły kierunek	5	39	37	29	11	6	3	9	9	870
Trudno powiedzieć	3	32	33	27	8	7	3	21	7	233